

в частині дотримання прав людини поліцейськими під час затримання особи та беручи до уваги рекомендації ЄКПТ впровадження системи «ІТТ Custody records» є прогресивним та важливим кроком у сфері забезпечення прав людини в ізоляторах тимчасового тримання Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Макбрайд Дж. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. Київ : К.І.С., 2010. 576 с.
2. Європейське право у галузі прав людини / М. Дженіс, Р. Кей, Е. Бредлі. Київ : АртЕк, 1997. 583 с.
3. Загальна декларація з прав людини. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015
4. Конституційне право України. К.:КНТ, 2011. 532 с.
5. Конституційне право України. К.: «Освіта України», 2008. 592 с.
6. Конституція України. Суми: ТОВ «Нотіс», 2016. 48 с.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. К.: «ЮрінкомІнтер», 2014. 559 с.
8. Мінімальні стандарти належного поводження: аналіз національного та міжнародного досвіду: практичний посібник / Ю. Л. Белоусов, М.М. Гнатовський, В. О. Гацелюк, А. Л. Федорова / За заг. ред. Ю. Л. Белоусова. Київ : Ваїте. 2013. 170 с.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою». - Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF>

***Бабенко Вікторія Вікторівна,**
курсант Навчально-наукового
інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ*

***Науковий керівник:**
Завальний Андрій Миколайович,
завідувач кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

СОЦІАЛЬНА ТА НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОГЛЯДІВ В.В. КОПЄЙЧИКОВА

Ідея соціальної держави має довгу та складну історію, в якій переплетені толерантні та критичні підходи до переформатування ролі і функцій держави у

вирішенні соціальних проблем. Комплекс чинників як внутрішнього, так і зовнішнього походження, динамічність змін у всіх сферах суспільного буття обумовлюють необхідність перегляду не лише сутнісних характеристик соціальної держави, а й обґрунтування сучасних модернізацій концепту держави як соціального інституту загалом.

Концепція соціальної держави створювалась поступово і наша історична епоха сприяла її розвитку, збагачуючи і поповнюючи її новим змістом. Необхідність соціально-забезпечувальної функції держави по-різному обґрунтовувалось представниками різних епох, країн та ідеологій. Саме цей феномен соціальної держави є об'єктом дослідження філософських, юридичних, історичних, економічних, політичних і соціологічних наук.

Історичні корені соціальної держави можна знайти в працях мислителів часів античності: Піфагора, Платона, Арістотеля та ін., проблемами взаємодії людини, суспільства та держави займалися В. фон Гумбольдт, Ш-Л. Монтеск'є, а вперше концентровано концепцію соціальної держави визначає Л. фон Штейн. Значний внесок у дослідження соціально-економічних вимірів соціальної держави зробили Ф. Фукуяма, П. Пірсон.

В Україні дослідження соціальної держави активізувались після прийняття Конституції 1996 р., в якій була закріплена норма про соціальний характер нашої держави. Різні аспекти соціальної держави розглядалися у працях П. Рабіновича, О. Скрипнюка, Ю. Тодики, В. Шаповала, Н. Хоми та багатьох інших вчених, які дуже багато зробили для дослідження феномену соціальної держави з точки зору як юридичного, так і філософського, соціального, економічного, історичного та інших аспектів.

Загальновизнаною є теза про те, що будь-яка теорія, будь-яка наукова думка виникає, існує та розвивається в певній поняттєвій формі. Поняття «соціальна держава» у наш час можна аналізувати на таких трьох відповідних рівнях: на науковому – як ідею та її розвиток у цілій низці концепцій, на нормативному – як конституційний принцип, закріплений в основних законах дедалі більшої кількості країн, на емпіричному - як реальну практику діяльності державних інститутів щодо вирішення соціальних проблем суспільства і соціальних груп [1, с. 126 – 134].

Чіткому розумінню поняття «соціальна держава» перешкоджає низка обставин, з-посеред котрих дослідники виокремлюють складність цього явища, неоднозначність самого терміна «соціальна» [2, с.101; 3, с.118], невизначеність завдань держави, яка за сучасними теоріями повинна не просто бути уособленням влади, але таким інститутом, що існує саме для людей [3, с. 118].

Як свідчить аналіз останніх досліджень, існує багато суперечностей і невирішених питань при дослідженні держави в епоху глобалізації, зокрема проблема визначення сучасних теоретичних концепцій національної держави у сфері правознавства.

Поряд з соціальною державою існує таке поняття, як національна держава, яка являє собою певну демократію для кожної нації у багатонаціональних країнах.

Національна держава – держава, утворена нацією, яка компактно проживає

на певній території, здійснює своє право на економічне та політичне самовизначення, створює сприятливі умови для народу країни незалежно від національної приналежності. Таке уявлення про національну державу поширене у країнах колишнього СРСР, Східної та Південно-Східної Європи. У деяких державах (Естонія, Латвія) воно набуває статусу офіційної доктрини. Однак у багатонаціональних країнах воно буде прогресивним лише при врахуванні реального стану міжнаціональних відносин та інтересів національних меншин [4].

Більшість дослідників розглядають поняття «національна держава» у тісному взаємозв'язку з поняттями «нація» та «націоналізм». Такий підхід є цілком виправданим, адже саме формування націй та поширення націоналізму сприяло виникненню національних держав. Е. Гелнер визначав націоналізм як політичний принцип згідно з яким «політична та національна одиниці мають збігатися» [5, с. 29]. Порушення даного принципу у різноманітних варіантах сприяє виникненню націоналістичних рухів, основною метою яких є побудова власної національної держави (або шляхом сепаратизму та іредентизму, або шляхом перетворення вже існуючої держави «на справді національну»).

Аналіз підходів до визначення поняття «національна держава» підводить до висновку, що даний термін використовується в трьох основних значеннях. Згідно першого національна держава – це держава з абсолютною більшістю етнічно однорідного за складом населення. В ідеалі подібне утворення це «абсолютно суверенна й однорідна з погляду культури і мови національна держава» [6, с. 742].

Використовуючи наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних вчених в даній царині, типологію держав за етнічним складом населення (а якщо точніше – за цілим рядом факторів, пов'язаних з особливостями взаємовідносин етнічних груп у державі) слід розширити, виокремлюючи чотири основні типи: моноетнічна, держава з поліетнічним складом населення, поліетнічна, та держава національностей. Основною ознакою держави з поліетнічним складом населення є кількісна перевага домінуючої етнічної спільноти над усіма разом узятими представниками етнічних меншин як загалом, так і в переважній більшості адміністративно-територіальних одиниць. Натомість, термін «держава національностей» використовується як синонім багатонаціональної держави.

Згідно з твердженням професора В. Копейчикова, людина цілком асоціює себе із суспільством і державою, ставлячи інтереси останньої на перше місце. Особа не виживе без держави, адже саме остання наділяє громадянина всіма правами й свободами. У своїй видатній праці «Права людини: міфи та реальність» автор досліджує природу походження права. Стримано й толерантно він говорить про впровадження норм міжнародного права в національне законодавче поле виключно як про букву закону, проте дух самого закону має відповідати інтересам суспільства (на той час ще соціалістичного). Переконання професора В. Копейчикова відповідали духу своєї епохи. Глибина його праць вражає прогресивністю й гостротою часу їх публікування. Від гнучкості ідей, точок зору, пропозицій провідних учених залежала доля країни.

Отже, соціальна держава – це соціально орієнтована держава, що визнає

людину найвищою соціальною цінністю, надає соціальну допомогу громадянам, які потрапили у важку життєву ситуацію, у суспільстві.

Незалежно від специфіки тієї чи іншої національної моделі соціальної держави для неї характерні такі спільні ознаки:

- соціальна держава утворилася внаслідок еволюції громадянського суспільства в напрямку до соціальної демократії;
- вона завжди є характеристикою правової держави;
- проголошення держави соціальною є важливою конституційною гарантією забезпечення і захисту соціальних прав людини;
- оскільки як мета діяльності соціальної держави, так і сама соціальна політика визначаються правовими рішеннями, то її функціонування передбачає наявність розвинутого соціального законодавства;
- соціальна держава слугує забезпеченню громадянського миру і злагоди в суспільстві.

Соціальною країною можна вважати й Україну, адже згідно з ст. 1 Конституції України «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [7].

Національна держава – тип держави, яка є формою самоорганізації, самовизначення і самовираження певної нації на певній суверенній території. Нація є найвищою цінністю та головним джерелом влади. Ідеалом національної держави є моноетнічна держава, де переважна більшість громадян належать до одного корінного етносу і використовують єдину знакову систему, зрозумілу усім представникам цієї нації: мову, культуру, звичаї, стереотипи, систему цінностей тощо. В більшості міжнародних організацій, таких як ООН, саме національна держава виступає основною політичною одиницею в усіх міжнародних процесах.

Такою державою, згідно ст. 6 можна вважати й ту, громадянами якої ми є. Адже як зазначається в основному законі «Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування» [7].

Список використаних джерел

1. Бабкін В.Д. Конституційні засади соціальної держави України // Правова держава. – [Вип. 11]. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2000. – С. 126 – 134.
2. Баглай М.В. Капіталізм и «социальная демократия»: теоретические вопросы развития социальной деятельности буржуазного государства. – М. : Мысль, 1970. – 255 с.
3. Болотіна Н. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять // Право України. – 2000. – № 4. – 118 с.
4. Теорія держави і права: навч. посіб./ Упоряд. Л. М. Шестопалова. Київ : Прецедент, 2006. С. 185–186.
5. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм : пер. з англ. / Е. Гелнер. – Київ : Таксон, 2003. – 300 с.

6. Валіцький А. Три патріотизми / Націоналізм. Антологія / Упоряд О. Проценко, В. Лісовий. - К.: Смолоскип, 2000. С.724–767.

7. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 05.10.2019).

*Балабаши Дмитро Сергійович,
курсант Навчально-наукового
інституту № 1 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:*

*Пікуля Тетяна Олександрівна,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

СУТНІСТЬ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Аналіз наукової літератури в галузі права свідчить, що коло питань правоохоронної проблематики в юриспруденції вже сформувалось. Однак, відсутні підстави казати, що актуальність проведення досліджень в цій галузі вичерпала себе. Правоохоронна теорія потребує подальших фундаментальних та спеціалізованих досліджень, задля подолання проблем суперечливості та неоднозначності в цій галузі.

Одним з актуальних наукових та практичних завдань залишається формування та розвиток в сучасній Україні ефективної правоохоронної системи. У теоретичному плані його рішення передбачає, перш за все, розробку й уточнення відповідного категоріального апарату, аналіз структурних і функціональних особливостей правоохоронної системи, виявлення її закономірних зв'язків з іншими елементами політико-правової системи сучасного суспільства і держави.

Більшість наукових підходів щодо правоохоронної системи можна умовно поділити на дві групи: до першої необхідно віднести погляди дослідників, які розглядають правоохоронну систему як сукупність органів, які здійснюють правоохоронну діяльність, до другої – дослідників, котрі розглядають правоохоронну систему як складне явище, що структурно включає поряд із правоохоронними органами й інші елементи. Представник першого підходу В. Півненко, який у своїй роботі до державних правоохоронних органів відносить суд, а також інші державні органи, створені спеціально для підтримки режиму законності в Україні. Дослідник не надає авторського визначення правоохоронної системи, втім характеризує її як систему правоохоронних органів, що розосереджені по всіх гілках державної влади, та акцентує увагу на тому, що не слід її ототожнювати з кримінальною юстицією [1, с. 39 – 42].

За першого підходу йдеться про повне ототожнення понять «система